

„ТЪРГОВСКА БАНКА Д” АД

ГОДИШНО ОПОВЕСТЯВАНЕ 2013

съгласно чл.335 на Наредба № 8 на БНБ

София, м. март 2014 г.

I. ОБХВАТ И МЕТОДИ НА КОНСОЛИДАЦИЯ (Списък №1)

„Търговска Банка Д“ АД (с предходно търговско наименование „Демирбанк“ (България) АД) е регистрирана в Република България, с адрес на управление – гр. София, бул. „Ген. Тотлебен“ № 8. Банката има издаден пълен лиценз за извършване на банкова дейност в страната и чужбина. Финансовият отчет е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансова отчетност (МСФО) и Международните счетоводни стандарти (МСС).

Настоящото оповестяване е изготвено в изпълнение на изискванията на чл.335 от Наредба №8 на БНБ за капиталовата адекватност на кредитните институции.

Банката не изготвя консолидирани финансови отчети съгласно чл.8, ал.1, т.2 и ал.2 от Наредба 12 на БНБ за надзор на консолидирана основа.

II. ПОЛИТИКИ И ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ (Списък №2)

Стратегии и процеси за управление на всяка отделна категория риск

Банката е приела политика за управление на риска, в която са заложили методи и процедури за разпределяне на рисковете, адекватни на характера и сложността на нейната дейност. Както ръководството, така и служителите, съблюдават тази политика и в процеса на вземането на решенията се ръководят от установените в нея принципи. Целта на Банката е да контролира размера на поетия риск при определено съотношение риск/доходност.

Кредитен риск

Кредитният риск, породен от вероятността предоставените кредити да не бъдат издължени в рамките на договорените срокове или изобщо да не бъдат погасени, е основният риск в дейността на Банката, поради което управлението на експозициите към кредитен риск е приоритет на Ръководството на Банката.

Банката е разработила политика и процедури по отношение на одобрението на кредитните предложения и управлението на кредитните експозиции.

Пазарен риск

Пазарният риск е рискът от загуба, поради неочаквани и неблагоприятни промени в пазарните цени (например лихви, валутни курсове, цени на акции и суровини и др.), в резултат на което пада пазарната стойност на активите на Банката.

Лихвеният риск е потенциалната загуба от неблагоприятни промени в справедливата стойност на лихвено-чувствителните позиции след промяна на пазарните лихвени равнища. Лихвеният риск възниква при наличие на експозиция в лихвено-чувствителни

инструменти. Лихвен риск съществува при наличие на дисбаланс в падежната структура на лихвено-чувствителни активи и пасиви.

Валутният риск е рискът от негативни промени в стойността на позициите в чужда валута, породени от промени във валутния курс. Позициите в чужди валути носят валутен риск. Валутен риск се поражда както от Банков, така и от Търговски портфейл. Валутният риск се отразява в баланса и в отчета за доходите на Банката, тъй като активите и пасивите на Банката подлежат на ежедневна преоценка.

Ценовият риск е риск от потенциална загуба от неблагоприятни движения на цените на акциите или другите преки или непреки инвестиции на Банката, които се класифицират в търговски портфейл.

В „Търговска банка Д“ АД пазарният риск се наблюдава и контролира чрез изградена лимитна система.

Ликвиден риск

Ликвидният риск произтича най-вече от трансформацията на сročната и валутната структура на активите и пасивите. Банката разграничава и управлява следните видове ликвиден риск:

- Краткосрочен ликвиден риск;
- Риск при осигуряване на финансиране;
- Ликвиден риск, породен от пазарните условия.

Операционен риск

„Търговска банка Д“ АД разглежда операционния риск като отделна категория риск и се придържа към принципите на Базелския комитет по банков надзор, приемайки ги като основополагащи в управлението на операционния риск. Ролята на Правилата за управление на операционния риск е да спомогнат за въвеждането във всички структурни звена на Банката на надлежно оформена и съгласувана методология за откриване, оценка, наблюдение, контрол и намаляване на операционните рискове, с които те се сблъскват в процеса на ежедневната си дейност.

Структура и организация на функциите по управление на риска

Банката осъществява централизирано управление на риска, което се изразява в:

- Приемане на Политиките и процедурите по управление на рисковете от Управителния Съвет и одобряването им от Надзорния Съвет;
- Делегиране на ясни права и отговорности на служителите от съответните звена;
- Разделяне на дейностите по управление и контрол на риска от бизнес дейностите, които генерират риск.

За осъществяване на адекватно управление на рисковете в Банката са създадени и постоянно действат следните органи, които са свързани с процесите по предоставяне, наблюдение и оценка на риска:

Кредитен комитет – разглежда и предлага за одобрение кредита на база на мотивирано становище (и допълнителни документи) за кредита.

Провизионен съвет – оценява и взема решение за класифицирането на кредитните експозиции и определяне на обезценките.

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) е специализиран орган за централизирано управление на ликвидността на Банката. Той провежда политика по управление на ликвидността в съответствие с общата стратегия на Банката, извършва системен анализ на ликвидността, наблюдава, анализира и прогнозира паричните потоци и падежните таблици при сценарии „действащо предприятие“ и „ликвидна криза“. Комитетът следи адекватността на ликвидните активи и предлага на Управителния съвет промяна в насоките на развитие на Банката, в съответствие с текущото или потенциалното състояние на ликвидността, разпределението на активите и пасивите.

Управлението на пазарния риск е делегирано на Комитета за управление на активите и пасивите. Комитетът отчита влиянието на лихвения риск и другите банкови рискове върху текущата ликвидност и набеязва оперативни мерки за управление на ликвидността и за оптимизиране на рисковете.

Комисия за оценка на рискови събития (КОРС) е специализиран орган за централизирано управление на операционния риск в Банката.

За осъществяване на адекватно управление на операционния риск в Банката са приети вътрешни правила, съгласно които йерархията на докладване на възникнали операционни събития включва последователно: служителите, установили събитието; ръководителите на структурните звена, в които е установено събитието; дирекция „Управление на риска“; Комисия по оценка на рисковите събития.

Съставът на комитетите се определя от Управителния съвет и се утвърждава от Надзорния съвет на Банката.

Обхват и естество на системата за измерване и отчитане на риска

Банката е създавала ясно дефинирана организационна структура с подходящо разпределение на отговорностите между отделните управленски нива и независимост между структурите, генериращи риск и тези, които извършват оценка и контрол на риска.

Системата за измерване и отчитане на риска обхваща мониторинг, контрол, идентифициране и измерване на кредитния, ликвидния, пазарния и операционния риск.

Системата обхваща всички процеси и оценява експозициите, които са отразени балансово, както и задбалансовите позиции, които са носители на риск и при определени

условия могат да имат влияние върху приходите и разходите, както и върху размера на балансовите позиции на Банката.

Банката има система от лимити, която да помага за ефективно управление на риска. Лимитите са разделени по държави, контрагенти, видове ценни книжа, правомощия и др.

Редуциране на риска

Възможността на Банката за поемане на риск се определя от капацитета на Банката, който зависи от размера и структурата на наличния капитал и способността за увеличаване на капитала. Основния инструмент, който Банката използва за редуциране на различните видове риск и ограничаването им до приемливи нива е системата от лимити.

III. СТРУКТУРА И ЕЛЕМЕНТИ НА КАПИТАЛОВАТА БАЗА (Списък №3)

Обща информация

Банката изготвя надзорни отчети, в съответствие с изискванията на Наредба № 8 на БНБ за капиталовата адекватност на Банките по изискванията на Базел II. Банката прилага стандартизиран подход по отношение на кредитен и пазарен риск и подход на базисния индикатор за операционен риск. В съответствие с Наредба № 8 тези тримесечни отчети се представят в БНБ и включват сумата на рисково-претеглените активи по отделните видове риск, размера на капиталовата база и коефициентите на капиталова адекватност.

Капиталовата база на „Търговска банка Д“ АД към 31.12.2013 год. е в размер на 51 816 хил. лева.

Елементи на капиталовата база

Банката извършва редовно вътрешен анализ на размера, вида и разпределението на необходимия капитал за покриване на всички видове рискове, съпътстващи дейността ѝ. Банката ежесечно следи изменението на основните класове експозиции, капиталовата база и общата капиталова адекватност.

Капиталът от първи ред е с общ размер 64 516 хил. лева и включва внесен акционерен капитал и фонд „резервен“. След прилагане на намаленията, капиталът от първи ред е в размер на 51 816 хил. лева. Намаленията са формирани от сумата на нематериалните активи (основно закупени лицензи при въвеждането на нови процеси или програмни продукти), специфични намаления на капитала от първи ред и специфични провизии за кредитен риск при използване на стандартизиран подход. Банката не формира капитал от втори ред. Спазени са изискванията на чл.5, ал. 1 на Наредба 8.

Основните характеристики на елементите на капиталовата база и компонентите им за Банката са посочени в таблицата:

Собствен капитал (капиталова база)	хил.лв.	%
<i>Регистриран и внесен капитал</i>	50 000	96,49 %
<i>Резерви</i>	14 812	28,59 %
Общо капитал и резерви	64 812	125,08 %
Намаления от капитала		
<i>Оценъчни разлики, включени в капитала от Първи ред</i>	0	0,0 %
<i>Нематериални активи</i>	(296)	(0,57 %)
<i>Специфични намаления на капитала от Първи и Втори ред</i>	(34)	(0,07 %)
<i>Специфични провизии за кредитен риск при използване на стандартизиран подход</i>	(12 666)	(24,44 %)
	(12 996)	(25,08 %)
Капитал от първи ред	51 816	100,00 %
Капитал от втори ред	0	0
Общо собствен капитал (капиталова база)	51 816	100,0 %

IV. КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ (Списък №4)

Вътрешен анализ на капитала

Основната цел на вътрешния анализ на капитала в „Търговска банка Д“ АД е поддържане на оптимална капиталова адекватност, т.е. поддържане на оптимално капиталово покритие на банковите рискове за осигуряване на стратегическите цели на Банката, при спазване на банковите регулации и приложимото законодателство.

Сложността и обхватът на извършвания вътрешен анализ на капитала в съответствие с естеството, големината и сложността на дейността на Банката.

Осъществяваният в Банката вътрешен анализ на капитала обхваща размера, вида (структурата му по елементи) и разпределението му за покриване на всички рискове, на които тя е или може да бъде изложена в дейността си.

Вътрешният анализ на капитала включва следните аспекти:

- Анализ на размера на необходимия капитал – количествена оценка на капиталовите изисквания по отделни рискове – текуща и прогнозна оценка;
- Анализ на вида (структурата) на необходимия капитал – текуща оценка през годината за изпълнението на поставените цели;

- Анализ на разпределението на необходимия капитал – периодична оценка на изпълнението на стратегията на Банката за поддържане на относително ниски равнища на кредитен, пазарен и операционен риск и анализ на динамиката при разпределението на капитала по видове рискове.

Капиталови изисквания по класове експозиции

Банката прилага стандартизиран подход по отношение на кредитен и пазарен риск, а по отношение на операционния – подхода на базисния индикатор.

Рисково-претеглените активи се измерват според класа на дадена експозиция, отчитайки присъщия кредитен, пазарен и лихвен риск, както и наличните обезпечения или гаранции.

Подобен е и подходът за определяне на рисково-претеглените стойности на задбалансовите ангажименти, които се коригират с конверсионни фактори за дадения клас ангажимент.

Капиталовите изисквания за кредитен риск обхващат кредитен риск и риск от разсейване на банковия портфейл, риск от контрагента за цялостната дейност и сетълмент риск на търговския портфейл. Банката не заделя капитал за сетълмент риск, поради липса на основание за съществуване на такъв риск.

Капиталовите изисквания за пазарен риск обхващат позиционен, валутен и стоков риск за цялостната дейност.

Банката не заделя капитал за валутен риск, произтичащ от позициите в банковия и търговския портфейл, тъй като сумата на общата нетна открита валутна позиция не превишава 2% от собствения капитал.

При изчисляване на общия позиционен риск Банката използва падежен подход, при който дълговите инструменти с фиксиран лихвен процент се разпределят съобразно остатъчния им срок до падежа, а инструменти с плаващ лихвен процент в съответствие с остатъчния срок до следващата дата на промяна на лихвения процент. След това нетните позиции се претеглят и съчетават по падежни интервали и след това по зони. Остатъчната несъчетана част от претеглената дълга или къса позиция представлява несъчетана позиция за съответната зона. Не са определени капиталови изисквания за позиционен риск за инструменти в търговски портфейл към 2013 година, тъй като Банката не разполага с инструменти в този портфейл.

Операционният риск е изчислен, прилагайки метода на базисния индикатор и представлява 15 % от средния брутен доход на Банката за последните три години (2012, 2011 и 2010).

През отчетната финансова година Банката е спазвала всички изисквания за регулаторен капитал и е поддържала капиталовата си адекватност над минималните регулаторни изисквания.

Текущата капиталова адекватност на Банката е по-висока от регулаторно изискваната. При 12% регулаторно изискване, капиталовата адекватност на Банката към 31 декември 2013 година е 14,33 %.

В таблицата по-долу са представени капиталовите изисквания за кредитен, пазарен и операционен риск към 31.12.2013 година.

Капиталови изисквания за кредитен риск, кредитен риск от контрагента, риск от разсейване и сетълмент риск при свободни доставки	хил.лв.
<i>Централни правителства и централни банки</i>	1 682
<i>Регионални и местни органи на властта</i>	403
<i>Институции</i>	3 602
<i>Предприятия</i>	5 978
<i>Експозиции на дребно</i>	305
<i>Експозиции, обезпечени с недвижимо имущество</i>	10 918
<i>Просрочени експозиции</i>	1 098
<i>Други позиции</i>	2 085
Общо капиталови изисквания за кредитен риск, кредитен риск от контрагента, риск от разсейване и сетълмент риск при свободни доставки	26 071
Общи капиталови изисквания за операционен риск	2 856
Други капиталови изисквания от БНБ	14 464
Общо капиталови изисквания	43 391
<i>Превишение (+) / Недостиг (-) на собствения капитал</i>	8 425
<i>Отношение на обща капиталова адекватност (%)</i>	14,33%
<i>Отношение на адекватност на капитала от първи ред (%)</i>	14,33%

V. ЕКСПОЗИЦИИ КЪМ КРЕДИТЕН РИСК ОТ КОНТРАГЕНТА (Списък №5)

Сделките, които са обект на третиране като кредитен риск от контрагента се сключват с местни и чуждестранни банки, идентифицирането, измерването, мониторингът и контролът на тези експозиции е регламентиран във вътрешнонормативната уредба на Банката. Контрагентният риск се измерва чрез присъждане на вътрешен рейтинг за всяка банка. Присъждането на вътрешен рейтинг се извършва чрез:

- Съобразяване с официален краткосрочен и дългосрочен рейтинг на определена държава или банка, присъден от следните международни рейтингови агенции: Moody's, Standart&Poor's или Fitch Ratings;
- Вътрешна оценка на банка контрагент изготвена от банката при липса на присъден официален рейтинг от агенция посочена по-горе. Изготвянето на вътрешна оценка на банка контрагент се извършва чрез „Методика за определяне на вътрешен рейтинг на страните и банките – контрагенти, чрез оценка на финансовото им състояние”.

Въз основа на изготвения вътрешен рейтинг се определят лимити към всеки контрагент. Управителният съвет на Банката утвърждава правилата за оценка и контрол на контрагентния риск към банки, актуализациите към тях, включително и лимитите за отделните рискови експозиции.

Съгласно Наредба 9 на БНБ всички вземания на Банката, за които има риск от намаляване на блансовата им стойност се третират като рискови експозиции и подлежат на преглед и обезценка.

Разпределението на експозициите към банки според кредитния рейтинг е както следва:

	хил.лв.	%
<i>Инвестиционен клас</i>	4 442	36,85%
<i>Без рейтинг</i>	7 613	63,15%
Общо	12 055	100%

VI. ЕКСПОЗИЦИИ КЪМ КРЕДИТЕН РИСК И РИСК ОТ РАЗСЕЙВАНЕ (Списък №6)

Дефиниции за просрочие и обезценка по счетоводна политика

Критериите за оценка и класификация на рисковите експозиции, оценка на риска и прегледа за обезценката са дефинирани във вътрешни правила за оценка и класификация на рисковите експозиции и установяване на размера на специфичните провизии за кредитен риск, изготвени в съответствие с разпоредбите на Наредба № 9 на БНБ.

Към всяка дата на изготвяне на баланса се извършва преглед на финансовите активи за наличие на индикации за обезценка.

Кредитният риск в Банката се оценява в два аспекта:

- *Клиентски риск* – риск от вероятността клиентът да не изпълни или да се окаже в невъзможност да изпълни условията по договора;
- *Риск от обезпечението* – риск от понасяне на загуби, ако не е осигурено подходящо обезпечение или няма контрол върху него.

В банката има утвърдена практика за предварителен и последващ анализ на възможността кредитополучателите да изпълнят своите кредитни задължения. Първоначалната оценка на кредитния риск при корпоративни кредитополучатели се базира на:

- Правен статус;
- Общо финансово състояние;
- Обект на кредитиране;
- Предлагани обезпечения.

Последващата оценка на кредитния риск, за целите на определяне на необходимата обезценка по кредитните експозиции, се извършва на база вътрешните правила за оценка и класифициране на рисковите експозиции, като определянето на риска от загуба и необходимостта от обезценка се извършва на базата на:

- Допуснат срок на забава;
- Анализ на финансовото състояние на кредитополучателя;
- Анализ на достатъчността на източниците за обслужване на задълженията и на обезпеченията служещи за гаранция.

Във вътрешните си правила банката е приела, че обезпечението не може да служи като фактор за класификация на рискова експозиция, но същото оказва влияние при определяне размера на провизиите за обезценка.

Съгласно Вътрешните правила на Банката и Наредба №9, просрочията до 30 дни са индикатор за временни затруднения и основание за засилен мониторинг от страна на специализираните звена в Банката. При наличие на обективни доказателства за влошаване на дадена експозиция, последната се оценява и класифицира въз основа степента на кредитен риск, срока на забава на изискуемите суми, оценката на финансовото състояние на длъжника и вероятните източници за изплащане на задължението. Банката оценява и класифицира рисковите си експозиции в четири категории - редовни, под наблюдение, необслужвани и загуба.

Когато Банката има повече от една кредитна експозиция към лица, разглеждащи се като носители на общ риск, тези експозиции се класифицират в групата на лицето с най-висок риск. Върху тези експозиции се извършва непрекъснат мониторинг от отдел „Управление на кредитния риск“ към Дирекция „Управление на риска“ в Банката.

Банката формира провизии за загуба от обезценка на индивидуална основа. Кредитите и вземанията се представят нетно, като отчетната стойност се намалява с начислените разходи за обезценка, съгласно МСС 39. Увеличението на стойността на провизиите за загуба от обезценка намира отражение в отчета за всеобхватния доход.

Обща сума на експозициите след счетоводни прихващания, разпределен по класове експозиции

Общата нетна коригирана стойност след конверсия на експозициите към 31.12.2013 год. е 690 575 хил. лева, разпределена по класове по следния начин:

(хил. лева)

Клас експозиция	Стойност на експозицията след редуциране и конверсия			Относителен дял (%)
	Балансови позиции	Задбалансови позиции	Общо	
Централни правителства и централни банки	285 175	0	285 175	39,38%
Регионални и местни органи на властта	24 133	1 059	25 192	3,48%
Институции	78 790	175	78 965	10,90%
Предприятия	64 015	10 707	74 722	10,32%
Експозиции на дребно	4 545	533	5 078	0,70%
Експозиции, обезпечени с недвижимо имущество	150 265	14 847	165 112	22,80%
Просрочени позиции	13 729	0	13 729	1,90%
Други позиции	69 923	6 314	76 237	10,53%
ОБЩО	690 575	33 635	724 210	100,00%

Позициите включват всички активи на Банката, с изключение на сумите отразени като намаления от Капиталовата база. Задбалансовите експозиции са съставени от неусвоени суми по разрешени кредити и издадени банкови гаранции и акредитиви.

Географско разпределение

(хил. лева)

Клас експозиция	Стойност на експозицията след провизии			
	България	Други европейски страни	Америка	Азия
Централни правителства и централни банки	221 434	48 519	0	1 036
Регионални и местни органи на властта	26 251	0	0	0
Институции	16 640	53 679	9 219	4 373
Предприятия	106 019	0	0	0
Експозиции на дребно	7 195	0	0	22
Експозиции, обезпечени с недвижимо имущество	179 861	0	0	0
Просрочени позиции	33 682	0	0	0
Други позиции	45 273	0	0	0
ОБЩО	636 355	102 198	9 219	5 431

Експозициите на Търговска банка Д АД са позиционирани основно (над 84%) на българския пазар. Активите на Банката в чужбина са формирани предимно от вземания от кредитни институции.

Разпределение на експозициите по отрасли или видове контрагенти

Към 31.12.2013 г. кредитната дейност на Банката е ориентирана основно към бизнес клиенти. Освен тях кредити се предоставят на физически лица и на служители и администратори, като делът на предоставени кредити на бизнес клиенти в кредитния портфейл на Банката съставлява 74,02 %.

Разпределението на експозициите по отрасли и класове експозиции по смисъла на Наредба №8 на БНБ по балансова и задбалансова стойност е представено в таблицата по долу:

(хил. лева)

Отрасли	Класове експозиции по смисъла на Наредба №8 на БНБ				
	Регионални и местни органи на властта	Институции	Предприятия	Експозиции на дребно	Експозиции обезпечени с недвижимо имущество
Агропроизводство и търговия	0	0	12 610	479	32 117
Граждани и домакинства	0	0	13 555	6 765	13 420
Държавно и местно управление	26 252	0	0	0	0
Застраховане / Лизинг / Финанси	0	0	287	0	722
Производство	0	0	21 484	0	13 249
Строителство – пътища, съоръжения, мрежи	0	11 517	7 213	0	6 627
Строителство – сгради	0	0	17 572	0	42 992
Транспорт и комуникации	0	0	697	0	4 043
Туризм	0	0	4 504	0	15 452
Търговия горива / енергоносители	0	0	691	0	5 167
Търговия и услуги	0	0	9 920	0	40 488
Търговия скрап	0	0	4 346	0	869
ВЕИ	0	0	13 392	0	2 776
Фармация	0	0	2 430	0	670
Други	0	0	522	0	2 091
Общо за класа експозиция	26 252	11 517	109 223	7 244	180 683

Разпределението на кредитния риск в Банката се анализира на база балансови и задбалансови експозиции по различни критерии:

- По размер на експозицията;
- По класификационни групи;
- По оригинален срок на договаряне;
- По остатъчен срок;
- По валути;
- По региони;
- Отраслова структура – обобщена и по региони;
- Качество на портфейла по отрасли;
- Експозиции към свързани лица;

В Банката се извършва ежедневен мониторинг върху всяка експозиция в детайли, общото изменение в портфейла, измененията на просрочията по главници и лихви.

Разпределение на кредитните експозиции по класове експозиции и кредитно качество
(в хил. лв.)

Клас експозиция по смисъла на Наредба № 8 на БНБ	Редовни експозиции	Експозиции под наблюдение	Необслужвани експозиции	Загуба
	Балансова стойност	Балансова стойност	Балансова стойност	Балансова стойност
Регионални или местни органи на властта	24 134	0	0	0
Институции	11 517	0	0	0
Предприятия	70 967	5874	63	26 892
Експозиции на дребно	5 609	28	24	0
Експозиции, обезпечени с недвижимо имущество	122 638	18 740	13 381	15 039
Общо по групи	234 865	24 642	13 468	41 931

Риск от концентрация

Банката определя рискът от концентрация като един от най важните потенциални източници на големи загуби, които могат да застрашат текущата ѝ дейност.

По тази причина рискът от концентрация се разглежда както от гледна точка на балансовите експозиции на Банката, така и от гледна точка на задбалансовите и експозиции и експозиции, произтичащи от различните финансови инструменти. Концентрационния риск е тясно свързан с кредитния риск, анализиран и измерван като част от общия процес на управление на кредитния риск, но може да се прояви във всеки друг вид риск.

Банката анализира риска от концентрация както в банковия, така и в търговския портфейл, като при последния се проявява от гледна точка на риск от контрагента, значителна експозиция към определени инструменти или инструменти, чиято стойност се определя от еднакви основни фактори. Към 31.12.2013 год. Банката не отчита наличие на концентрация в търговския си портфейл. В кредитния портфейл на Банката към 31.12.2013 год. рискът от концентрация се определя в следните разрези на ниво Банка и на ниво Финансов Център:

- Риск от концентрация в големи експозиции към клиент или група свързани лица по смисъла на Наредба 7 на БНБ;
- Риск от концентрация в отделен кредитополучател – за целта се изготвят анализи на Топ 15 и Топ 30 на експозиции към отделен кредитополучател по договорен размер и по текуща експозиция;
- Риск от концентрация по отрасли;
- Риск от концентрация по договорен размер;
- Риск от концентрация по оригинален срок на договора;
- Риск от концентрация по остатъчен матуритет;
- Риск от концентрация по валути;
- Риск от концентрация по региони;
- Риск от концентрация по възраст на кредитополучателя(за физически лица).

VII. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АВКО и АЕЗ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИЗИРАН ПОДХОД ЗА КРЕДИТЕН РИСК (Списък №7)

В изпълнение на чл. 27, ал. 2, т. 2 и чл. 49, ал. 5 от Наредба № 8 на БНБ „Търговска банка Д” АД използва оценките на рейтинговите агенции Moody’s, Standart&Poor’s и Fitch Ratings. При определяне на рисковите тегла по стандартизирания подход за кредитен риск външните оценки се съотнасят към степените на кредитно качество за отделните класове експозиции.

Класове експозиции, за които се използват оценки на външни агенции:

- Експозиции към централни правителства;
- Експозиции към международни банки;
- Експозиции към институции;
- Експозиции към регионални и местни органи на властта;

Присъдените кредитни оценки от признати АВКО се приравняват към одобрени от БНБ и надзорните органи на държавите-членки на ЕС степени на кредитно качество при определяне на рисковете тегла на съответните класове експозиции при изчисляване на капиталовата адекватност.

VIII. ВЪТРЕШНИ МОДЕЛИ ЗА ПАЗАРЕН РИСК (Списък №8)

Към 31 декември 2013 година Банката не прилага вътрешни модели за изчисляване на капиталовите си изисквания за пазарен риск.

Тези модели се използват само за вътрешни цели и служат за основа на лимитната система на Банката.

IX. ЕКСПОЗИЦИЯ КЪМ ОПЕРАЦИОНЕН РИСК (Списък №9)

Заделият капитал за операционен риск за 2013 година е 2,856 мил. лева. Банката използва Подхода на базисния индикатор, при който усреднения средногодишен доход за последните три години се умножава по коефициент от 0,15.

Целта на Банката е да предприеме своевременни действия за минимизиране на операционния риск, като дефинира ясно процедурите за управление и мониторинг на риска, определи функциите и отговорностите, създаде фирмена култура по риска.

Основните средства за измерване на риска са:

- Регистър на загуби от операционен риск на ниво – Бизнес звено и на ниво – Банка;
- Ключови рискови индикатори;
- Регистър на жалбите;

Минималните стандарти за управление на риска са следните:

- Подходяща организация и разпределение на отговорностите;
- Документиране процеса по измерване, мониторинг и управление на риска;
- Периодична оценка на операционния риск и адекватността на контролите и процедурите;
- Своевременно отчитане;
- Минимизиране на риска, чрез периодични обучения и сключване на подходяща застраховка.

Отговорността за идентифициране и управление на риска се носи от директорите на бизнес звената в Банката, както и от висшия мениджмънт.

За целта са разработени Вътрешни правила за управлението на операционния риск, създадено е самостоятелно звено за измерване, мониторинг и отчетност на риска, както и Комисия за оценка на рискови събития. Обобщените данни за загубите от операционни събития се докладват на мениджмънта на Банката на тримесечие.

За вътрешни цели Банката прави изчисления на капиталовите изисквания за операционен риск и по Стандартизиран подход. Брутния доход на Банката се разпределя по бизнес линии.

X. КАПИТАЛОВИ ИНСТРУМЕНТИ В БАНКОВИЯ ПОРТФЕЙЛ (Списък №10)

Притежаваните от „Търговска банка Д“ АД капиталови инструменти са в размер на 70 хил. лева и са несъществен дял в сумата на активите на Банката. Те не оказват влияние върху дейността и резултатите на Банката.

XI. ЛИХВЕН РИСК В БАНКОВИЯ ПОРТФЕЙЛ (Списък №11)

Лихвен риск на търговския и банковия портфейл е риск от намаляване на нетния лихвен доход и икономическата стойност на активите, пасивите и задбалансовите позиции на Банката, в резултат на промени в пазарните лихвени проценти.

Основният метод, използван от Банката за наблюдение и оценка на лихвения риск е базиран на анализ на несъответствията (GAP анализ), разпределящ лихвоносните активи и пасиви по матуритетни зони, в зависимост от моментите на тяхната преоценка или падеж (за тези с плаващ лихвен процент) и падеж (за тези с фиксиран лихвен процент). Методът измерва потенциалната загуба на Банката, произтичаща от прогнозни промени на пазарните лихвени проценти при хипотеза за паралелно изместване на лихвените криви. Стрес-тестовите се провеждат по сценарий от 200 базисни точки паралелно нарастване или спад на всички криви на доходност по всички валути.

XII. СЕКЮРИТИЗАЦИЯ (Списък №12)

В своята дейност „Търговска банка Д“ АД не прилага секюритизация.

XIII. ВЪТРЕШНОРЕЙТИНГОВ ПОДХОД (Списък №13)

Към 31 декември Банката не прилага вътрешно рейтингов подход за изчисляване размера на рисково-претеглените активи.

XIV. ТЕХНИКИ ЗА РЕДУЦИРАНЕ НА КРЕДИТНИЯ РИСК (Списък №14)

Степен, правила и процеси за използване на балансово и задбалансово нетиране

Към 31 декември 2013 година Банката не прилага балансово и задбалансово нетиране като техника за редуциране на кредитния риск.

Правила и процеси за оценка и управление на обезпеченията

В Банката е приела правила за установяване на допустими класове обезпечения или кредитни защити.

При предоставяне на кредити, за редуциране на поетия кредитен риск, Банката приема подходящи по вид, стойност и ликвидност обезпечения, както следва:

- Всички недвижими имоти и вещни права върху тях – чрез учредяване на законова или договорна ипотека;
- Предприятия и дялове – чрез учредяване на особен залог на предприятие, или дял от търговско дружество;
- Дълготрайни материални активи – чрез учредяване на реален или особен залог;
- Ценни книги - чрез учредяване на реален или особен залог;
- Парични вземания по банкови сметки - чрез учредяване на реален или особен залог;
- благородни метали, злато, скъпоценни камъни – чрез учредяване на реален залог;
- Поръчителство и гаранции – чрез сключване на договор за поръчителство и приемане на банкови гаранции;
- Застрахователни полици;
- Други, приемливи за Банката обезпечения.

Основните принципи при договаряне на обезпеченията са:

- Добре оформена документация;
- Достатъчност за покриване размера на вземането;
- Възможност за бърза реализация на обезпечението(ликвидност).

Остойността на обезпеченията се извършва по:

- „Справедлива пазарна стойност” и се изготвя от оторизирани лица с необходимия опит и квалификация(лицензирани оценители);
- По фактурна стойност за определена категория приети от банката обезпечения;
- Борсови котировки.

Банката изисква предложените и приети обезпечения да бъдат застраховани в нейна полза, при посочени застрахователна сума и покрити рискове.

Банката прилага техники за редуциране на кредитния риск и признава обезпечения в съответствие с разпоредбите на Глава шеста от Наредба 8 на БНБ.

Описание на основните видове обезпечения, приемани от Банката

Основните видове обезпечения, използвани за редуциране на кредитния риск и определяне на рисково-претеглена стойност на експозициите към 31.12.2013 год. са:

- Финансови обезпечения – парични депозити и дългови ценни книжа, при спазване на изискванията на наредбата;

- Жилищен имот, когато е обитаван или ще бъде отдаван под наем от собственика и когато стойността на имота не зависи от кредитоспособността на кредитополучателя.
- Банкови гаранции.

Когато обезпечението е паричен депозит, деноминирано във валутата на кредита или призната дългова ценна книга, чиято пазарна стойност е намалена с 20 %, се прилага рисковото тегло 0%.

Когато обезпечението е паричен депозит, деноминирано във валута, различна от тази на кредита се прилага рисковото тегло от 20%.

За дефиниране обема от кредити, обезпечени с жилищна ипотека и третирани с 35 % рисковото тегло, по всяка отделна експозиция се определя по-ниската от двете стойности – пазарна или застрахователна стойност на ипотекирания имот, както и размера на експозицията или част от нея, която не превишава 70 % от по-ниската стойност.

При наличие на обезпечение под формата на призната гаранция, частта от експозицията напълно покрита от нея, се претегля с рисковото тегло на доставчика на защита.

На графиката по долу е представена степента на покритие на кредитните експозиции с обезпечения, които Банката използва за редуциране на кредитния риск по класове експозиции, съгласно Наредба № 8 на БНБ.

Действията на Ръководството на Банката по управление на рисковите фактори и въвеждането на надежни контролни системи, обхващащи управлението на риска, създават допълнителна защита по всяко време от капитал за Банката, съответстващ на общия рисков профил на кредитната институция.

XV. ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА ЗА ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯТА (Списък №15)

Банката е актуализирала в срок политиките си свързани с възнагражденията, съобразно изискванията на Наредба №4 на БНБ за изискванията към възнагражденията в банките.